

MEHNAT JAMOALARIDA PSIXOLOGIK XIZMATNI TASHKIL
ETISHNING ILMIY AMALIY ASOSLARI

Zoirova Dilnavoz Xayrulloevna

*Buxoro psixologiya va xorijiy tillar instituti
(Faoliyat turlari buyicha)(yo 'nalish) magistrant*

Annotatsiya

Bu maqola mehnat jamoalarida psixologik xizmatni tashkil etishning ilmiy amaliy asoslarini o'rganishga bag'ishlangan. Ushbu ilmiy tadqiqotda, psixologik xizmatni tashkil etish jarayonlarida kerakli ilmiy asoslar va ko'nikmalar ko'rib chiqilgan. Nazariy ma'lumotlar, davr-axborot tahlillari, ta'lim, psixologik davr-axborot va analizlar, va empirik ko'nikmalar kabi asosiy qismatlar o'rganilgan va ular mehnat jamoalariga psixologik xizmatlarni tashkil etishda yordam berish uchun muhimdir. Annotatsiya shuningdek, amaliy tajribalar va ko'nikmalar bilan ta'minlangan bo'lib, psixologik xizmatlar tashkil etishning amaliy jarayonlarini tizimli va samarali qilishda yordam beradi.

Kalit so'zlar: psixologik xizmat, ilmiy-tashkiliy asoslar, ijobiy xizmat, ilmiy ma'lumotlar, amaliy ko'nikmalar;

KIRISH

Psixologik xizmat-ijtimoiy psixologik muammo sifatida talqin qilinarkan, barcha rivojlangan mamlakatlardagi kabi, O'zbekistonda ham mazkur psixologik xizmat muammosining qay tariqa va qanday ilmiy-tashkiliy asoslarda bartaraf etilayotganligini o'rganish, tahlil qilish va talqin qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki, Respublikada psixologik xizmatga oid olib borilayotgan nazariy-ilmiy va amaliy-uslubiy tadqiqotlar ko'lamiga ma'lum tartibda baho bermay turib, O'zbekistonda psixologik xizmatni yanada takomillashtirish va rivojlantirish masalast haqida fikr mulohaza yuritib bo'lmaydi. Psixologiya tarmoqlari bugungi rivojlangan davrda juda ham ko'p tarmoqlarda ijobiy xizmat ko'rsatayotganligi hammaga ma'lum. Bu albatta psixologiyaning muhim soha ekanligini yana bir bor asoslab berdi. Ta'lim tizimi, oila, boshqaruv tizimi, harbiy sohalarda va boshqa 60 dan ziyod tarmoqlarda xizmat ko'rsatayotganligi psixologik xizmatning bugungi kun holatini tashkil etadi.

ASOSIY QISM

Bugungi psixologiya-fani ijtimoiy taraqqiyoti an'analari bilan bog'liq insonning amaliy psixologiyasini, uning jamiyatdagi ijtimoiy faolligi va ijtimoiy tabiatidan ajratib bo'lmaydi. Shu nuqtai nazardan, inson omillarini va uning jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarini to'g'ri va samarali boshqarish jarayoni jamiyatga va jamiyat a'zolariga psixologik xizmat ko'rsatish muqarrarligini talab qiladi. Bu borada iqtisod, huquq, etika, etnografiya, tarix, sotsiologiya va shu kabi barcha fanlarning o'zaro mustahkam hamkorligi natijasida inson psixologiyasining amaliy muammolari hal etilishi lozim.

Mehnat jamoalarida psixologik xizmatni tashkil etishning ilmiy amaliy asoslari bir nechta muhim komponentlarni o'z ichiga oladi. Bu, psixologik xizmatlarni tashkil etishda amaliy tajribani yoritish va uning ilmiy baza asosida o'rganishni o'z ichiga oladi. Quyidagi muhim asoslar psixologik xizmatni tashkil etishda o'z ahamiyatini

egallaydi:

1. Nazariy ma'lumotlar: Psixologiya sohasidagi ilmiy ma'lumotlar, mehnat jamoalari bilan ishlash uchun yordam beradi. Bu, psixologik davr-axborot, inson psixologiyasi, qo'llaniladigan ravishlari, dasturlar va metodlar, masalan, jismoniy va ruhiy sog'liqni mustahkamlashni oshirishda ishlatiladigan tavsiyalar va boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

2. Davr-axborot tahlillari: Mehnat jamoalarida psixologik xizmatni tashkil etishning ilmiy asoslaridan biri ham, mavjud holatni tahlil qilish va qisqa-vaqt ichida muhokama sosida hal qilishdir. Bu, jamoa a'zolarining xizmatlarga qo'shilishining sabablari, ularning maqsadlari va muammolarini aniqlash uchun kerakli bo'lgan ma'lumotlarni topishga yordam beradi.

3. Ta'lim: Psixologik xizmatlarni tashkil etish uchun ilmiy asoslar orasida ta'limning o'rniga ega bo'lishi zarur. Bu ta'limlar mehnat jamoalariga psixologik ko'mak ko'rsatish, qo'llaniladigan ko'rsatmalarni taqdim etish, qo'shimcha tahlil va mavzularni darsliklar orqali o'rgatish va boshqalar kabi turli ko'rsatmalarga ajratilgan bo'lishi mumkin.

4. Psixologik davr-axborot va tahlillar: Psixologik xizmatni tashkil etishda, mehnat jamoalari boshqaruvchilari uchun foydali bo'lgan ilmiy asoslardan biri ham, psixologik davr-axborot va analizlar hisoblanadi. Bu, qisqa vaqt ichida muhokama yoki so'rovnomalor orqali to'plangan axborotlarni tahlil qilish, jamoa a'zolarini aniqlash, muammolarni aniqlash va muammolarga yechim topishga yordam beradi.

5. Empiriya: Praktika va empiriya ham psixologik xizmatlarni tashkil etishning muhim asosidir. Bu, mehnat jamoalari bilan amaliy ko'rishlar, qo'llaniladigan dasturlar va metodlar, muammoni hal qilish usullari va boshqa amaliy ko'nikmalar orqali o'z tajribalarini qo'shishlarini ta'minlash maqsadida katta ahamiyatga ega.

Bu ilmiy asoslar mehnat jamoalarida psixologik xizmatni tashkil etish uchun keng va doimiy ko'rishlarning asosiy qismidir. Bu, xizmatni o'rganish, tahlil qilish, ta'lim olish, amaliy ko'rish va ko'nikmalar to'plash jarayonlarini o'z ichiga oladi.

Bugungi kunda rivojlangan mamlakatlarning mehnat muassalarida psixologik xizmatning tashkil etilishi va yo'lga qo'yilishi tashkilot yoki firma taraqqiyotini ta'minlashda o'ziga xos amaliy xususiyat kasb etayapti. Tashkilotlarda psixologik xizmatning joriy qilinishi bu tashkilot xodimlarining ruhiy va ishga bo'lgan munosabat imkoniyatlari qandayligini ko'rsatishda eng asosiy usullardan biri sifatida tilga oliniyapti. Mehnat jamoalarida psixologiyaning tatbiqiy jixatlari xalq ta'limi tizimi, ishlab chiqarish korxonalarini, tibbiyot muassasalari, transport (xavo yo'llari, avtomobil, temir yo'l va suv transporti va boshqalar), oila, sport qo'mitasi singari tashkilotlarda o'z ifodasini topmoqda. Xuddi shu maqsad mohiyatiga ko'ra, psixologiya bo'yicha bakalavrlar, magistrlar tayyorlash uchun mehnat jamoalarida psixologiyadan saboq berish, amaliy ko'nikmalar shakllantirish davr talabiga aylanib qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasining universitetlarida psixolog mutaxassislar tayyorlashda ilgor jahon amaliyotidan foydalanish, etnopsixologik, xududiy xususiyatlarni hisobga olgan xolda muayyan ilmiy nazariyalar ishlab chiqish, insonlarga ta'sir o'tkazishning yangi texnologiyasini yaratish maqsadga muvofiq. Shunga qaramasdan, ayrim ijtimoiy xodisalar yer yuzi uchun umumiy ekanligini, binobarin, ularning kulami, ta'sirchan kuchi nixoyatda idora kilinishga berilmasligi

bilan tubdan ajralib turadi.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, mehnat jamoalarida psixologik xizmat amaliy ish uchun psixolog o'rgangan nazariy bilimlar yetmay qoladi. Mehnat jamoalariga kelib qolgach, psixologlar ko'pincha amaliyotning ular oldiga qo'ygan muammolaridan dovdirab qoladilar. Shunday ahvolga tushib qolmasligi uchun psixolog avvalo mehnat jamoalarida psixologik xizmat nima maqsadda borayotganligini aniqlashtirib olishi kerak. Psixologik xizmatning umumiy maqsadlaridan kelib chiqib, psixolog mehnat jamoalarida psixologik xizmat quyidagi vazifalarni bajarishi talab etiladi:

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, mehnat jamoalarida psixologik xizmatni tashkil etishning ilmiy amaliy asoslari, jamiyatning psixologik yaxshilik va samaradorlik darajasini oshirish uchun juda muhimdir. Bu asoslar bilan ishlash, mehnat jamoalarining faol faoliyatini ta'minlashda yordam beradi va jamiyatning umumiy rivojlanishiga qo'llanadi. Shu bilan birga, mehnat jamoalarida psixologik xizmatlar faoliyatini rivojlantirish uchun ilmiy amaliy asoslarning amalga oshirilishi zarur va muhimdir. Bu asoslar xizmatlar samaradorligini oshirish, xodimlarning salomatligi va ma'rifiyatini kuchaytirish, va xaridorlarga katta daromad olish imkoniyatlarini yaratishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Исраилова, М. Н. (2016). Новые педтехнологии изучения латинского языка в медицинских вузах. Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения, (53), 66-71.
2. Aliqoriev N.S. va boshqalar. «Umumiy sotsiologiya». Toshkent-1999 yil, 131-139 betlar.
3. Tadjieva S.X., Sabirova D.G'. "Tanglik vaziyatida qolgan bolaga psixologik yordam ko'rsatish". T.: RBIMM, 2011 y. 142 b
4. Qodirova A. B. AN ANALYSIS OF THE SCIENTIFIC CONTENT OF PSYCHOLOGICAL VIEWS AND THEORY OF SUFISM IN THE WORKS OF ALKHAKIM ATTERMIZI . TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI ILMIIY AXBOROTLARI 2021/1-SON